

1. Titel project _____

Aanpak en voorkomen nieuwe fijn stof knelpunten Nederweert

2. Indiener _____

Organisatie: Gemeente Nederweert

Contactpersoon:

e-mail:

tel.nr.:

3. Projectbeschrijving (korte beschrijving doel, locatie, betrokken partijen etc.) _____

In deze projectbeschrijving wordt achtereenvolgens ingegaan op:

Aanleiding

Redenen aanvraag Crisis- en herstelwet

Doel

Aanleiding

In Nederweert draaien we sinds 2013 het programma: Buitengebied in Balans, samen groots, samen doen! (BiB)

Het doel van het programma 'Buitengebied in Balans, samen groots, samen doen!', is om het buitengebied in de gemeente Nederweert toekomstbestendig te maken en te houden. Ondernemers, inwoners en bezoekers van gemeente Nederweert werken samen aan een prettige woon-, werk- en leefomgeving. Door nieuwe manieren van denken, originele samenwerkingen en een verfrissende kijk op regelgeving, is het de bedoeling dat er een vitaal platteland ontstaat waar iedereen op zijn of haar manier van kan profiteren en van kan leren.

In het buitengebied van Nederweert is nog steeds sprake van polarisatie en wantrouwen. Niet alleen tussen burgers, natuur- en milieuorganisaties en ondernemers onderling, maar ook richting overheid. Als onderdeel van het programma 'Buitengebied in Balans' is de gemeente gestart met het Platform "Gezonde Veehouderij, Gezonde leefomgeving." Hierin worden de verschillende partijen van het buitengebied bij elkaar gebracht om te praten over gezondheid gerelateerde onderwerpen binnen de (intensieve) veehouderij. Niet alleen om de dialoog op gang te brengen maar ook om kennis uit te wisselen.

Het bij elkaar brengen van partijen heeft als positief gevolg dat er meer begrip ontstaat voor elkaars situatie. Ook weet men elkaar vaker zelf te vinden. Echter is helaas ook gebleken dat de dialoog onvoldoende is om het probleem van de fijn stof op te lossen en nieuwe knelpunten te voorkomen. Zolang het mogelijk is om "vergunde rechten" op te vullen blijven ondernemers dit doen.

Aanmelding 29 september 2015

In september 2015 heeft Gemeente Nederweert zich aangemeld voor de 12^e tranche van de Crisis en Herstelwet met de onderdelen:

1. Bestemmingsplan verbrede reikwijdte.

Inmiddels is de Gemeente Nederweert gestart met het opstellen van een omgevingsvisie Buitengebied. Hierin worden de uitgangspunten opgenomen voor het bestemmingsplan verbrede reikwijdte/ omgevingsplan.

2. Maatwerkvoorschriften fijn stof

Onderzoek heeft uitgewezen dat met de maatwerkvoorschriften fijn stof onvoldoende winst te behalen valt in het terugdringen van de emissies. Redenen hiervoor waren:

- Het toepassingsbereik: de maatwerkvoorschriften konden niet worden toegepast op bedrijven in de categorie C en IPPC. Dat betekent dat in Nederweert de maatwerkvoorschriften kunnen worden toegepast op 40% van de bedrijven die slechts 17% van de fijn stof uitstoot veroorzaken.
- De gekoppelde voorwaarden: de maatwerkvoorschriften konden alleen worden toegepast op het moment dat dit voor de ondernemer financieel haalbaar is.

Projectformat Innovatieve duurzame experimenten Redenen aanvraag CHW

Uit de aanpak en onderzoeken tot nu toe blijkt dat er behoefte is aan aanvullend instrumentarium in het buitengebied om de fijn stof problematiek daadwerkelijk aan te pakken. De gemeente heeft zelf onvoldoende juridische instrumenten om het opvullen van de norm en ontstaan van nieuwe knelpunten te voorkomen. Hiervoor verwijzen wij naar bijgevoegde notitie 'Fijn stof in het grof'.

Doel aanmelding 2018

De aanmelding voor de Crisis en herstelwet heeft als doel om in Nederweert, strenger dan de landelijke norm:

- Gebiedsgericht afwijkend beleid op te stellen om de uitstoot van fijn stof terug te dringen
- Gebiedsgericht normen toe te passen om de uitstoot van fijn stof terug te dringen.
- Binnen dit beleid moet Nederweert de mogelijkheid krijgen om, waar nodig, maatwerk te kunnen toepassen.

Uit overleg met uw ministerie, bij de aanmelding in 2015 bleek dat het juridisch niet mogelijk was om op basis van de Crisis- en Herstelwet af te wijken van de regels omtrent luchtkwaliteit. Wij hebben dit derhalve destijds niet expliciet in de aanvraag van de 12^e tranche opgenomen.

Bij dezen verzoeken wij om deze maatregelen in de Crisis en Herstelwet mogelijk te maken en om deze juridisch te borgen. Onder punt 7 is beschreven tegen welke wettelijke grenzen de Gemeente Nederweert aanloopt bij milieuwetgeving rondom fijn stof.

In de toekenning van dit Crisis en herstelwet experiment moet juridisch geborgd worden dat Gemeente Nederweert hiermee af kan wijken van de regels omtrent luchtkwaliteit

4. Hoe draagt het project bij aan het versterken van de economische structuur?

Voldoende verdienvermogen, zeg maar 'brood op de plank', vormt de basis voor een goed beheer van het landelijk gebied en daarmee voor een buitengebied in balans. Het huidige verdienvermogen staat onder druk. Dit geldt niet alleen voor de in Nederweert prominent aanwezige veehouderijbedrijven en meer in het algemeen de gehele primaire sector, maar bijvoorbeeld ook voor toeristisch-recreatieve bedrijven, loonwerk, maakindustrie e.a.

De verwevenheid van functies in het buitengebied van Gemeente Nederweert en de maatschappelijke gezondheidsdiscussie, dreigen dit verdienvermogen nog verder onder druk te zetten. De veehouderijen worden beperkt door de gevoelige functies en andersom. Opvulgedrag is een direct gevolg van deze verweving. Agrarische ondernemers willen vasthouden aan hun "recht om te produceren", terwijl de maatschappelijke discussie rondom gezondheid steeds luider wordt. Zolang het opvullen van de rechten en het ontstaan van nieuwe knelpunten niet voorkomen kan worden kan er moeilijk toegewerkt worden naar een buitengebied in balans".

Het behoud van maatschappelijk draagvlak voor de agrarische sector is daarmee van belang voor de ontwikkeling van de agrarische sector. Verdergaande sociale polarisatie kan worden voorkomen door innovatie te stimuleren, koplopers te bevoordelen en achterblijvers te prikkelen om verdergaande stappen te zetten.

In 2014 is binnen de topsectoren agro- en food is een analyse gemaakt van de regionale specialisatie binnen de Nederlandse economie. Daaruit blijkt dat de land- en tuinbouw binnen Keyport de hoogste specialisatie quotiënt heeft hetgeen duidt op een sterke regionale specialisatie. Binnen de studie van HAS KennisTransfer; "Agribusiness in Beeld" wordt dit economisch beeld nader kwantitatief ingekleurd. Deze studie laat zien dat het regionaal belang van de primaire sector bestaat uit 1.580 boeren en tuinders met 1.600 vaste werknemers en 1.650 flexibele banen met een jaarlijkse omzet van indicatief € 446 miljoen en een toegevoegde waarde van € 257 miljoen. De daar sterk mee verbonden agribusiness bestaat uit 5.709 bedrijven waarbinnen 14.000 betaalde banen worden ingevuld met een toegevoegde waarde van ruim € 1.096 miljard per jaar. Het economisch belang van het gehele agribusiness complex bestaat daarmee uit 20 % van het bruto regionaal product. Van iedere euro die er binnen de regio Keyport wordt verdiend, wordt er 20 euro cent door de agribusiness gerealiseerd.

Projectformat Innovatieve duurzame experimenten

In 2018 worden de bovenstaande cijfer geactualiseerd

Nederweert kan worden gezien als het centrum van het Midden-Limburgse agribusiness-complex: qua werkgelegenheid is bijna 40% van de beroepsbevolking direct en indirect afhankelijk van de agribusiness. In breder perspectief maakt dit complex weer onderdeel van de Peelregio c.q. Zuidoost-Nederland, dat qua economische waarde van de agri- en foodbusiness een vooraanstaande (inter)nationale positie heeft. Vertaald naar harde cijfers gaat het om een veelvoud van de bovenstaande Midden-Limburgse cijfers. Bovendien liggen er veel dwarsverbanden met andere economische clusters zoals bv. Brainport Eindhoven en de Chemelot-campus in Zuid-Limburg.

5. Hoe draagt het project bij aan innovatieve ontwikkelingen?

Innovatie is geen doel op zichzelf maar een middel om de beoogde 'prettige woon-, werk- en leefomgeving' te realiseren.

Wanneer de Gemeente Nederweert opvolgedrag met betrekking tot fijn stof voor agrarische bedrijven mag realiseren, zou deze katalytisch moeten bijdragen aan de ontwikkelingen rondom emissie reducerende technieken. Een aanpassing of uitbreiding kan alleen als er een daadwerkelijke reductie van fijn stof emissie plaatsvindt.

6. Hoe draagt het project bij aan duurzaamheid?

Een duurzame veehouderij is een onlosmakelijk onderdeel van de geschetste aanpak en tegelijkertijd ook een vereiste voor een economisch gezonde veehouderij in de toekomst, die mede rekening houdt met de omgeving.

Om een duurzame veehouderij te bereiken is het beperken van bouwkundige ruimte in een bestemmingsplan niet bij voorbaat de meest duurzame oplossing. Juist door bouwkundig ruimte te bieden en tevens in te zetten op verduurzaming door bij uitbreiding een verbetering van omgevingskwaliteiten te eisen, kan een duurzame oplossing bereikt worden. Het opvullen van de "vergunde rechten" is een van de aspecten die dan voorkomen moet worden. Door opvolgedrag te voorkomen zullen ondernemers meer op zoek gaan naar duurzame aanpassingsmogelijkheden binnen hun bedrijf.

Om dit te kunnen bereiken is het noodzakelijk om:

- Een integrale afweging te maken.
- Duurzaamheid mee te laten wegen in de besluitvorming; dit vertaald zich onder meer door gezondheid en milieuaspecten mee te laten wegen. Dit betekent dat de effecten die een bedrijf heeft op zijn omgeving (o.a. geur, geluid, fijn stof, gezondheid) integraal onderdeel uitmaken van de afweging om een ontwikkeling toe te laten of niet. Door opvolgedrag te voorkomen in het kader van fijn stof, kan er meer sturing gegeven worden aan een duurzame veehouderij.

7. Tegen welke wettelijke grens loopt het project aan en wat zou aan wetten/regels moeten veranderen?

Met betrekking tot de wet- en regelgeving zien wij als Gemeente Nederweert de volgende belemmeringen:

- A. Het toepassen van BBT voor emissiereductie zoals bedoeld in de Wabo, wordt gefrustreerd door de mogelijkheid voor opvulling tot vergund emissieplafond. Als gemeente kan er bij IPPC bedrijven verder gaande eisen gesteld worden dan BBT. Echter dit doen we niet omdat de reductie in emissie weer opgevuld wordt door de ondernemer. Het probleem wordt hierbij veroorzaakt door artikel 5.16 lid 1b1 van de Wm. Hierin staat:
"de concentratie in de buitenlucht van de desbetreffende stof als gevolg van die uitoefening of toepassing per saldo verbetert of tenminste gelijk blijft, "
- B. De wetgeving kent voor ammoniak (Wav en Beh) een zogeheten interne saldering en voor geur (Wgv) een 50%-regeling, die in de praktijk tot gevolg hebben dat veehouders een "recht op behoud van milieuemissies" hebben. Dit wettelijke recht staat in de wetgeving boven de BBT-plicht. Dit werkt in de hand dat milieuruimte wordt 'opgevuld', bijvoorbeeld door minder emissiereductie toe te passen dan er op grond van BBT eigenlijk haalbaar is.
- C. De emissie-eisen in het Besluit emissiearme huisvesting gelden niet voor biologische bedrijven. Dit is een serieuus knelpunt doordat er veel omschakeling plaatsvindt van

Projectformat Innovatieve duurzame experimenten

'gangbaar' naar biologisch, in het bijzonder in de pluimveehouderij, met als gevolg dat fijn stofemissies toenemen.

D. De emissie-eisen in het Besluit emissiearme huisvesting gelden alleen voor nieuwe stallen.

Dit is een probleem omdat er oude stallen "beetje bij beetje" leeg gelaten worden en de oude traditionele rechten zo gebruikt worden om nieuwe stallen tot de norm te vullen.

In de toekenning van dit Crisis en herstelwet experiment moet juridisch geborgd worden dat Gemeente Nederweert af kan wijken van deze regels omtrent luchtkwaliteit.

8. Wanneer start het project?

Zodra aanpassing wet- en regelgeving heeft plaatsgevonden zal beleid worden opgesteld om opvulgedrag en nieuwe knelpunten te voorkomen.

9. Wat is de duur van het experiment?

Duur: totdat wet- en regelgeving formeel is aangepast.

Bijlage:

1. Onderzoek voorkomen ongewenste opvulling tot de norm door intensieve veehouderijen' d.d. 24 april 2014 Arcadis
2. Fijn stof in het grof